

OPINIÓ

Tot mirant el futur del millor festival català, el Temporada Alta

El traspunt

SANTI FONDEVILLA

En la presentació del Festival de Tardor de Catalunya Temporada Alta, que va començar fa vint dies, es va poder veure una diferència de perspectiva entre el director del certamen, Salvador Sunyer, i el conseller de Cultura, Ferran Mascarell. Una diferència que té molt a veure amb el futur del festival més important que se celebra al nostre país. I sobre la qual cal reflexionar. Per Sunyer, la vintena edició suposa el final d'un cicle, d'una etapa, com la festa d'un llicenciat que acaba la carrera i ha d'entrar al món laboral. Tot jugant amb una idea metafòrica que obria incerteses i, a la fi, sense anunciar la pregunta fonamental, Sunyer llançava un envià a la conselleria.

La qüestió no és nimia. Salvador Sunyer, sobreposant-se a la crisi i a la consegüent davallada de les aportacions públiques i dels patrocinadors, en aquest cas força importants (474.840 euros aquest any), tanca el cicle augmentant el nombre d'espectacles i de funcions i sense renunciar a una programació internacional d'autèntic luxe, un dels eixos de l'excecl·lència que ha acompanyat el Temporada Alta en el seu recorregut. Això ha estat possible, en bona part, gràcies al conveni del festival i del Centre d'Arts Escèniques de Girona-Salt amb les línies de suport de la Unió Europea (programa Interreg). O sia, un grapat de diners dels quals ha disposat durant les últimes tres edicions i que en la present suposen 538.000 euros, si fa o no fa la mateixa aportació de la Generalitat (552.000).

L'any del tot o res

Per Sunyer, entenc, el festival ha crescut però necessita més suport. No hi ha mitges tintes. O es fa amb els recursos necessaris o no es fa. Cal plantejar polítiques a mitjà termini. L'únic objectiu acceptable és esperonar l'ambició de convertir-lo -encara més, i si no és que ho és, ja- en espai de referència cultural europeu. Què passarà l'any vinent? Ja és venut que van mal dades. Ferran Mascarell no volia entrar en aquest terreny i això de parlar de la fi no li agradava gens. El problema de futur ja es plantejarà i, si cal, es resoldrà en el futur. Déu dirà. El que no volia fer, i no va fer, era comprometre qualsevol suport concret mes enllà de les possibilitats de la conselleria. Vaja, que allò de "tindrà el que li faci falta" no ho va dir. Per ara, doncs, no ens queda més que gaudir de la programació d'aquest any. —

Els orígens eròtics d'«Els segadors»

Un llibre demostra que l'himne català prové d'una cançó llibidinosa

LA HISTÒRIA D'UN SÍMBOL NACIONAL

L'himne nacional era una cançó eròtica que el 1640, amb la revolució dels Segadors, es va convertir en un crit de guerra. El professor d'etnomusicologia Jaume Ayats n'aporta les proves en un llibre de l'Avenç.

SÍLVIA MARIMON

BARCELONA. "Segador, el bon segador, quantes garbes n'heu lligades? / Trenta-vuit o trenta-nou, i a la raia de corantal / Més en lligaria jo si el lligador no es blincava! / Ja li'n donarem aliment: cop de ous i botifarra". Aquesta cançó viril i entusiasta, en que uns segadors força optimistes o fatxendes són capaços de tenir l'erina a punt trenta-vuit o trenta-nou vegades, és l'origen de l'himne nacional de Catalunya. El músic i professor d'etnomusicologia de la Universitat Autònoma de Barcelona Jaume Ayats ho demostra amb dades i documents al llibre *Els Segadors. De cançó eròtica a himne nacional* (Avenç). Segons Ayats, aquesta versió forma més pujada de to que l'actual la mentre treballaven de sol a sol. El tema, conegut com *Els tres segadors i la dama*, descriu com aquests joves nfanosos baixaven de les muntanyes i la mestressa, impressionada per la visió de la seva *fatx*, enviava la criada per manegar una cita. Quan el segador pujava l'escala, la mestressa el rebia amb una insinuació: "Segador, el bon segador, volen segar un camp de civada?"

La melodia era força popular a l'època tant aquí com a "gran part de l'Europa llatina", assegura Ayats. Ara bé, com acaba aquesta melodia eròtica convertint-se en un himne nacional que anima a aixecar les armes, no les virils, sinó les bèl·liques? Poc després de la revolució del 7 de juny, diada de Corpus del 1640, es va escriure una balada que narrava els abusos i rapinyes de les tropes castellanes a Catalunya. "Era una balada clarament de propaganda política que animava els pagesos a aixecar-se en armes", explica Ayats. "El qui va fer la cançó -continua Ayats- va aprofitar la melodia de l'altra versió més eròtica, perquè molta gent la coneixia".

Va passar el temps i la cançó va caure una mica en l'oblit. Al segle XIX, diferents sectors catalanistes van començar a reclamar un himne català. A finals d'abril del 1892, va sortir a la venda *Les Cançons Populares Catalanes recullides i armonitzades por Francisco Alió*. La cançó *Els segadors* era una més i va ser tot un èxit. "Alió ha substituït la lletra obscura amb què es canta a Vic per una altra més adequada a l'esperit de la melodia", assegurava a l'època un crític de *La Vanguardia*. El poeta Jacint Verdaguer havia proposat la versió més política a Alió, i ell

Segle XIX
Diferents sectors catalanistes van reclamar un himne per a Catalunya

ELS SEGADORS

-Segador, el bon segador, volen segar un camp de civada?
-Prou la'n segaria jo si sabés on t'és sembrada [...] -Segador, el bon segador, quantes garbes n'heu lligades?
-Trenta-vuit o trenta-nou, i a la raia de corantal -Més en lligaria jo si el lligador no es blincava!
-Ja li'n donarem aliment: cop de ous i botifarra.

la va barrejar amb la versió eròtica que li havia ensenyat el canonge vigatà Jaume Collell. Sorprenen que un eclesiàstic cantés cançons verdes amb tota tranquil·litat. En aquella època, però, "no tenien perjudicis, tant Collell com Verdaguer provenien de classes populars i a la plana de Vic qui no cantava no era ningú", explica Ayats.

La paròdia

L'ocasió per convertir *Els segadors* en himne va arribar el 6 de març del 1897. Sota l'impuls de la Unió Catalanista, quaranta entitats catalanistes van presentar al consol grec un missatge escrit per Enric Prat de la Riba de solidaritat amb l'annexió de Creta a Grècia. Els cors de Catalunya Nova i Orfeó Català van intentar cantar *Els segadors* però la policia va dissoldre l'acte. La popularitat de l'himne va anar augmentant i, fins i tot, va aconseguir entrar a la *catedral* de la burgesia: el Liceu.

Amb el temps es va canviar la lletra i hi va haver polèmiques molt enceses. Seguí com sigui, l'himne es va estendre com una taca d'oli. Fins i tot el pintor, escriptor i dramaturg Santiago Rusiñol en va fer una paròdia el 1902, que no va fer gens ni mica de gràcia als sectors més catalanistes. L'himne nacional també va patir la censura, el silenci, l'exili i la clandestinitat. —

La Nova Euterpe: la versió verda en directe

La versió eròtica d'*Els segadors* no ha quedat enterrada en un arxiu. Jaume Ayats, amb Sebastià Bardolet, Manel Marsó i Xavier Solà (que actualment ocupa el càrrec de secretari general de Cultura de la Generalitat) formen part del cor La Nova Euterpe. Des del 1996 canten un repertori que va des de les balades atrevides fins a cançons de festa o de carlins. Ells continuen cantant *Els segadors* i llibidinosos. "Davant tants himnes bèl·lics, carnisers i xenòfobs -defensa Ayats- que el nostre himne tingui un origen eròtic ens honra".

Danielle

DANIÉLE

